

derne. God. 1898. objavio je u »Viencu« raspravu o secesiji u kojoj zastupa novu umjetnost i njezina načela (apsolutnu slobodu stvaranja, pojednostavnjenje forme, obogaćenje sadržaja, demokratizaciju) te nove medije (reprodukciju i plakat).

BIBL.: *Neue Bilder von Čikoš*, Agramer Tagblatt, 1898, 232; *Secesija, studija o modernoj umjetnosti*, Zagreb 1898.

LIT.: D. Plavšić, *Secession*, Slavonische Presse, 1898, 224. — A. Tresić-Pavičić, *Secesija*. Studija Ive Pilara, Novi vjek, 1898, III/8. — V. Zlamalik, *Bela Csikos Sesija*, Zagreb 1984. — S. Marijanović, *Fin de siècle hrvatske Moderne*, Osijek 1990. — Z. Posavac, *Novija hrvatska estetika*, Zagreb 1991, str. 285. V. Fo.

PILAR, Martin, arhitekt (Slavonski Brod, 16. XI. 1861 — Zagreb, 22. IV. 1942). Studirao na Visokoj tehničkoj školi i na Akademiji u Beču (F. Schmidt). Po povratku u Zagreb radi 1886–89. u Bolléovu ateljeu na obnovi katedrale, potom 1887–89. kod Zemaljske vlade i u Gradskoj općini (projekt škole u Krajiškoj ul. u Zagrebu, 1889), te 1891–92. kod K. Weidmanna. Od 1892. vodi vlastiti atelje, a 1894. osniva građevno poduzeće »Pilar, Mally, Bauda«, koje uspješno radi do 1907. Tu kao jedini

PIL ISPRD
ŽUPNE CRKVE
U REMETAMA

projektant izrađuje osnove i detaljne planove, a poslije vodi gradnju oko stotinjak stambenih i poslovnih zgrada, škola, crkava. Projektira i izvodi (1894) crkvu u Vrbovskom i mnoge zgrade u Zagrebu: Strossmayerov trg 5 (1891), Prilaz Gj. Deželića 15 (1893), Jurjevska ul. 28 (1894) i 18 (1895), Preradovićeve ul. 9 (1895), Masarykova ul. 16 (1896), Ilica 73 (1897), 103 (1906) i 152 (1909), Ulica baruna Trenka 13 i Jurja Žerjavića 9 (1903), Gajeva ul. 46 (1904), kompleks zgrada u Gundulićevoj ul. 48–52, 58, 53–55, 59 i Mihanovićeve ul. 26–28, 34–38, vilu na Pantovčaku 203 (1900), banku u Jurišićevoj ul. 17 (1909); stambenu kuću u Zemunu (1892), unutrašnjost crkve u Podvinju (1892). Najveći broj Pilarovih djela odlikuje se suzdržanim historicizmom, pretežno neorenesansom, a tek poneka i odjecima secesije.

Važan je Pilarov rad na proučavanju nar. graditeljske baštine, a plod je toga djelo *Hrvatski građevni oblici* (s J. Holjcem) u izdanju Društva inženjera i arhitekata (1904–1909; njem. izdanje *Das kroatische Bauernhaus*, Dresden 1911). Kao član Zemaljskoga povjerenstva za očuvanje pov. i umj. spomenika snima (s Gj. Szabom) 1910–14. seljačke kuće i plemićke kurije u Hrvatskom zagorju, Slavoniji i primorju. Jedan je od osnivača i prvih profesora Visoke tehničke škole u Zagrebu (1919). Član je JAZU od 1919.

PIČAN, freske u crkvi Sv. Mihovila

BIBL.: *Zdravlje i naša seljačka kuća*, Zagreb 1916.

LIT.: T. Premrl, *Prvi publicirani radovi o narodnom graditeljstvu*, ČIP, 1978, 301. — Arhitekti članovi JAZU, *Rad HAZU*, 1991, 437. — Z. Vrkljan, *Sjećanja*, Zagreb 1995. T. Pl.

PINCINO, Lorenzo, graditelj i kipar iz Piacenze (?) (XV. st.). Osim većega broja uglavnom inženjerskih radova u Italiji, gradio je 1420. luku, a 1424. kulu u Trogiru, 1423. obnavljao utvrde u Zadru, a zajedno s A. Busatom radio neko vrijeme na šibenskoj katedrali u kojoj je 1435. presvodio bočnu kapelu Deše Jakovljeva. Zajedno su izveli kameni ciborij u crkvi Sv. Frane u Šibeniku 1441. P. je s A. Budičićem izveo sarkofag obitelji Draganić (danas na groblju u Pirovcu) prema uputama Jurja Dalmatinca. U starosti je živio u Šibeniku, a posljednji se put spominje 1452.

LIT.: D. Frey, *Der Dom von Sebenico*, Jahrbuch CC, 1913, str. 11, 12; dokumenti br. 14, 32, 37, 45, 46, 60, 72. — H. Folmesics, *Studien zur Entwicklungsgeschichte der Architektur und Plastik des XV Jhr. in Dalmatien*, Jahrbuch CC, 1914, str. 45, 46. — C. Fisković, *Zadarski sredovječni majstori*, Split 1959, str. 34. — M. Prelog, *Dva nova putta Jurja Dalmatinca i problem renesansne komponente u njegovoj skulpturi*, Peristil, 1961, 4, str. 50, 58. — M. Montani, *Juraj Dalmatinac i njegov krug*, Zagreb 1967, str. 12, 14, 19. — I. Fisković, *Neki vidovi umjetničkog rada Jurja Dalmatinca u Šibeniku i Splitu*, Radovi HUIZ, 1981, 27–28. D. Kl.

PINTARIĆ, Josip (Puco), naivni slikar (Mala kraj Nove Gradiške, 19. III. 1927). Završio drvorezbarski zanat, slika od 1960. Prvih godina radio portrete prema crno-bijelim fotografijama, poslije slika krajolike i žanr-prizore. Krajolici su mu lirski i maštoviti; minuciozno obrađene detalje odlikuju reljefnost i jasnoća (*Žitna polja*, 1971; *Tri jablana*, 1973; *Zeleni raj*, 1973). U prizorima iz seoskoga života sklon je naraciji, sarkazmu i ironiji (*Veselje u polju*, 1970; *Dajte i nama*, 1973). Samostalno je izlagao u Novoj Gradiški, Vukovaru, Zagrebu, Svetozarevu, Zlataru, Trebnju, Iloku, Požegi, Rijeci, Karlovcu, Torinu, Milanu, Comu, Pisi, Rimu, Bernu i New Yorku.

LIT.: V. Maleković, *Hrvatska izvorna umjetnost*, Zagreb 1973. — Isti, *Josip Pintarić, 1960–74* (katalog), Zlatar 1974. V. G. Č.

M. PILAR, zgrada na uglu Mihanovićeve i Gundulićeve ul. u Zagrebu

